

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

ПРОТОКОЛ ОТ ПЪРВО ЗАСЕДАНИЕ НА ТЕМАТИЧНА РАБОТНА ГРУПА НА НАЦИОНАЛНАТА РИБАРСКА МРЕЖА „ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПОСЛЕДИЦИТЕ ОТ COVID-19 В РИБАРСКИТЕ РАЙОНИ“

Първото заседание на тематичната работна група на Националната Рибарска Мрежа (НРМ) се проведе на **18.09.2020 г. в град София**, парк-хотел „Москва“. В заседанието взеха участие над 40 представители на заинтересованите страни - производители и преработватели в сектор „Рибарство“, рибари и собственици на риболовни кораби, нестопански организации, вкл. организации на дребномащабни рибари, представители на държавната и местната власт – г-н Стоян Котов, директор на дирекция „Морско дело и рибарство“, МЗХГ и експерти от Управляващия орган (УО) на Програмата за морско дело и рибарство 2014 – 2020 г., Доц. Д-р Галин Николов, изпълнителен директор на ИАРА, експерти от дирекция „Рибарство и аквакултури“ в ДФ „Земеделие“, представители на Областни информационни центрове (София и Враца), общини, Местни инициативни рибарски групи (МИРГ), представители на социалните партньори и др.

Заседанието протече при следния **дневен ред**:

1. Представяне на целите и участниците в Тематичната работна група
2. Тематична дискусия 1: Оценка на въздействието на COVID-19 върху сектор “Рибарство” и развитието на рибарските райони. Представяне на резултатите от проведено анкетно проучване сред участниците във втората годишна среща на НРМ, проведена на 17.09.2020 г.
3. Обобщаване на основните изводи от извършената оценка на въздействието в рамките на заседанието на ТРГ.
4. Представяне на добри международни и национални практики за смекчаване на негативното въздействие на пандемията върху развитието на сектор “Рибарство”
5. Тематична дискусия 2: Инструменти в подкрепа на сектор “Рибарство” в България за справяне с последиците от COVID-19 – генериране на идеи и обсъждане на предложения.
6. Тематична дискусия 3: Мерки и инициативи на МИРГ и Националната Рибарска Мрежа за преодоляване на последиците от COVID-19 в рибарските райони – генериране на идеи и обсъждане на предложения

По първа точка от дневния ред:

Г-н Енчо Иванов и г-жа Силвия Атанасова от Звеното за управление на Националната Рибарска Мрежа представиха основните цели на Тематичната работна група, а именно:

- да се анализира и обсъди въздействието, което пандемията COVID-19 оказва и продължава да оказва върху развитието на сектор “Рибарство” и рибарските райони в страната;
- да се генерират идеи и да идентифицират подходящи мерки и механизми за справяне с негативните последици от пандемията, прилагайки подхода „отдолу-нагоре“, при който водещата роля имат заинтересованите страни и

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

местните общности, представители на стопанския, нестопанския и публичния сектор в рибарските райони;

- да се формулират конкретни предложения за съвместни действия, подходящи инструменти и инициативи, вкл. законодателни инициативи, за подпомагане на сектор “Рибарство” и по-бързото възстановяване на икономическата активност, запазване на заетостта и доходите в рибарските райони.

На следващо място бяха представени групите заинтересовани страни, включени в състава на ТРГ, както и участниците в първото заседание на работната група, както следва:

- представители на сектор “Рибарство” – рибари и собственици на риболовни кораби, производители на риба и други водни организми, преработвателни предприятия на продуктите от риболов и аквакултури;
- икономически оператори от други сектори на икономиката, развиващи дейност на територията на рибарски райони в страната;
- представители на Местни инициативни рибарски групи;
- представители на нестопанския сектор – браншови организации, както от сектор “Рибарство”, така и от други организации, работещи за развитието на рибарските райони в страната;
- представители на централната и местната администрация (МЗХГ, ИАРА, ДФ „Земеделие“-РА, общини и други)
- представители на научни и образователни институции – млади учени, центрове за професионално образование и обучение и др.;
- областни информационни центрове;
- екипа на Звеното за управление на Националната Рибарска Мрежа (ЗУ-НРМ).

По втора точка от дневния ред:

Г-жа Силвия Атанасова, ключов експерт „Сътрудничество и иновации“ в Звеното за управление на НРМ, представи обобщена информация за въздействието на пандемията COVID-19 върху сектор “Рибарство” в световен мащаб. Бяха представени данни към месец април 2020 г., когато вече се забелязва намаляване на глобалната индустриална риболовна активност с 6.5 % в сравнение със същия период на предходни години, като резултат от рестрикциите и затварянето, породени от пандемията.

Според Организацията по прехрана и земеделие към ООН сектор “Рибарство” е сред силно засегнатите от нарушаването на международния транспорт и предизвикателствата пред международната търговия. Основната причини за това се обясняват с високата степен на отвореност и интеграция на сектора в международната верига на доставки – рибата и рибните продукти са сред най-търгуваните стоки в света, като около 38 % от произведената риба и рибни продукти в световен мащаб, се произвежда за износ. В резултат на пандемията са засегнати всички дейности във веригата на доставка: стопански риболов, производство на аквакултури, преработка, доставка на суровини,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

транспорт, дистрибуция, търговия на едро и дребно. Много преработватели на риба и аквакултури **не успяват да продадат продукцията си и се налага да поддържат големи количества риба на склад.** Основните неблагоприятни ефекти от кризата са усетени от преработвателите, които произвеждат риба за износ или доставят риба и рибни продукти за хотели, ресторанти или кетъринг услуги. **Доставката на входни суровини е прекъсната и забавя производствените процеси. Доставчиците на входни суровини (фуражи, лекарства и др.) се очаква да бъдат още по-силно засегнати и там също се очакват фалити или забавяне в процеса на възстановяване.** Най-стабилни остават продажбите в ритейл сектора, като той дори регистрира ръст в продажбите на замразена, консервирана, маринова и пушена риба **с по-дълъг срок на годност.**

По трета, четвърта и пета точка от дневния ред:

Тематичните дискусии в следващия панел от заседанието продължиха с оценка на въздействието на пандемията COVID-19 върху сектор “Рибарство” и развитието на рибарските райони в България. В рамките на дискусията бяха обсъдени основните проблеми и трудности, с които се сблъскват представителите на сектора у нас и конкретните етапи от веригата на доставка, в които трудностите са усетени най-силно.

Г-н Владислав Влаев от фирма „Тракия Виктори“ ЕООД – представител на сектора, развиващ дейност в областта на преработката на аквакултури, сподели, че пандемията е оказала най-силно негативно влияние върху обема на продажбите, както и приходите от продажби на готова продукция като следствие от спада в цените. Нарушаването на ритмичността на продажбите също беше изведено от г-н Влаев като основно предизвикателство, пред което са изправени всички по веригата на доставка, като резултат от пандемията. Това от своя страна според представителите на сектора води до забавяне изплащането на заплатите на работниците, а в някои случаи – и до съкращаване на работните места. Според г-н Влаев неритмичните продажби оказват силно негативно влияние и върху пазара на фуражи, поради нарушаване на целия производствен процес и несигурността в реализацията на пазара на готовата продукция. Представителите на сектор “Рибарство” споделиха още, че негативното въздействие на пандемията, в комбинация с настоящата ситуация на маловодие, правят предизвикателствата пред сектор “Рибарство” още по-сериозни и поставят сектора в още по-неблагоприятна ситуация, тъй като отглеждането на аквакултури в сладководни води, зависи изцяло от количеството вода във водоемите. Като се добави и очакването на фирмите от сектор “Рибарство” за по-бързо изплащане на финансовата помощ по извънредните мерки от ПМДР 2014-2020, свързани с COVID-19, ситуацията в сектора става още по-сложна, споделиха част от участниците в срещата. Г-н Влаев обърна внимание, че тази сложна икономическа обстановка вече е засегнала и едни от най-големите предприятия в сектора, които се налага да освобождават работници.

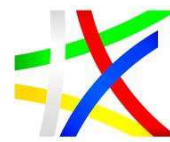
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

Г-н Цветелин Велев от фирма „Рибена“ ООД, производител и преработвател на риба, потвърди формулираните от г-н Влаев и екипа на ЗУ-НРМ проблеми в бранша, предизвикани от пандемията, като сподели с присъстващите конкретни трудности, с които се сблъсква представляваната от него фирма. Той представи сравнителни данни за произведеното и изнесено количество пъстърва в неговото стопанство през 2019 г. и 2020 г.: през 2019 г. рибното стопанство е произвело около 250 тона пъстърва, като около половината от него е изнесено на румънския пазар, а от март месец тази година, когато е въведено извънредното положение и са затворени границите, фирмата е изнесла точно 6 тона пъстърва. За сравнение - през 2019 г. дружеството е изнасяло средномесечно между 12-15 тона пъстърва за румънския пазар, което прави спад в износа с близо 100 тона за периода на извънредното положение и извънредната епидемична обстановка. Г-н Велев сподели, че за месеците април, май и юни, дружеството изобщо не е изпълнявало доставки за износ. Всички опити готовата продукция да бъде изнесена за Израел, Полша и Чехия – пазари, на които дружеството вече е реализирало износ, са били неуспешни поради проблемите с транспорта и пътуването, вкл. карантинирането на хората, които се връщат от пътуване в чужбина. Г-н Велев сподели, че доставките на суровини и материали от Гърция, също е била силно затруднена. Той обобщи, че цялата търговска практика по веригата на доставки, е била прекъсната заради пандемията, поради което към юни месец тази година неговото рибовъдно стопанство е разполагало с над 100 тона готова продукция, която въпреки усилията не е намерила пазарна реализация. След месец юни пазарът за износ лека по-лека е започнал да се възстановява и с много усилия и помощ от колеги, стопанството е успяло да реализира на пазара около 35 тона риба. Непродаденото количество обаче продължава да е голямо – около 65 тона готова продукция все още е на склад. Предвид маловодието и предстоящите трудни месеци за сектора на аквакултурите, г-н Велев изрази своето притеснение за бъдещото развитие на сектора и количеството риба, което може да остане непродадено. Г-н Велев допълни още, че очакванията на сектора, са били за по-бързо договаряне и изплащане на средствата по извънредните COVID-19 мерки, като сподели, че неговото предприятие е от първите, подали проектно предложение, но 3 месеца след кандидатстването, все още не е получил решението на Управляващия орган във връзка с помощта. Беше отправено и предложение към Управляващия орган, да се предостави информация, в какви срокове ще бъде приключена оценката на проектите предложения, за да се осигури предвидимост, да се намали несигурността и с цел своевременно търсене на други инструменти за финансиране. Г-н Велев подчерта, че собствениците и управляващите рибовъдни стопанства наистина полагат големи усилия да задържат работниците си и да изплащат редовно заплатите си, но ситуацията е тежка, и не е ясно колко дълго фирмите ще успеят да издържат със собствени финансови ресурси в тази сложна икономическа обстановка. Той уточни, че COVID-19 мерките по Програмата за морско дело и рибарство 2014-2020, адресират добре нуждите на бранша, но намира за недостатък фактът, че няма задължителен преклузивен краен срок за администрацията, в който да бъде извършена оценката на проектите и да бъде издадено решението на Управляващия

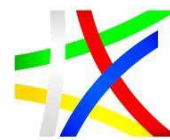
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

орган. Г-н Велев сподели своето разбиране, че е необходим административен капацитет за по-бързото оценяване на всички постъпили проекти, но отправи предложение усилията да се съсредоточат върху реализирането на мерките, свързани с COVID-19 – да се идентифицират фирмите, които имат нужда от подкрепа, за да може държавата и бизнеса да излязат с взаимни усилия от кризата и да се избегне фалита на фирми в бранша. Г-н Велев предложи реализираните мерки по програмата, както и усилията на всички от бранша да се концентрират върху справянето с последиците, породени от кризата.

Г-жа Невена Тодорова от дирекция „Морско дело и рибарство“, МЗХГ взе думата във връзка с изразеното становище и препоръки от г-н Велев относно реализирането на COVID-19 мерките. Тя обърна внимание, че по трите извънредни мерки са получени изключително голям брой проектни предложения, като вече са подписани 100 договора, а голяма част от тях вече са подали документи за получаване на плащане. Г-жа Тодорова подчерта, че ДФ „Земеделие“ – РА работи много силно, като усилията са мобилизирани за бързото изплащане на средствата. Тя разясни, че тези процедури са нови за всички и УО на ПМДР 2014-2020 е положил максимални усилия да ги разработи и стартира максимално бързо. Тъй като изискванията към кандидатите и документите са нови, са констатирани много пропуски и тяхното отстраняване също забавя процеса. Г-жа Тодорова обърна внимание също, че карантината е засегнала и администрацията, но въпреки отдалечения достъп, при който се е наложило да работят служителите, процесът не е спирал и УО на ПМДР 2014-2020 е положил и продължава да полага максимални усилия за бързото реализиране на COVID-19 мерките по ПМДР 2014-2020.

Г-жа Силвия Атанасова от ЗУ на НРМ обобщи идентифицираното от участниците негативно влияние на COVID-19 върху сектора, а именно: силно затруднен износ, затруднения в транспорта на готовата продукция, липса на пазар, което в комбинация с намаляването нивата на водата в язовирите, прави проблемите за сектора на аквакултурите комплексните. Тя подчерта, че именно това и целта на днешната среща – след като се формулират проблемите заинтересованите страни с общи усилия да търсят подходящи инструменти и механизми за справяне с негативните последици вследствие на пандемията.

Дискусията продължи с изразяване на допълнителни мнения и становища:

Г-н Калоян Тотев от фирма „Искрецка пъстърва“ ЕООД взе думата. Той сподели, че е нов производител на аквакултура, работещ от началото на тази година, и поради това не може да отчете реалния спад на продажбите в неговата компания в сравнение с предишни години, но въпреки това би могъл да изрази мнение относно ситуацията с пазара и цените на пазара в първите месеци от пандемията. Той сподели, че въпреки голямото количество произведена риба, с което е разполагал през месеците март, април и май тази година,

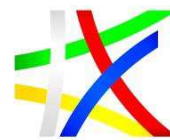
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

като резултат от пандемията, не е имало почти никакво търсене, а цените са паднали драстично. Въпреки че към този момент в стопанисвания от него воден обект е имало достатъчно вода и е фирмата е можела да произведе значителни количества риба, поради липсата на търсене на пазара заради пандемията г-н Тотев решава да задържи рибата и да намали храненето, за да няма свръхпроизводство в компанията му, което да не може да реализира на пазара. Той сподели, че пазарът лека по-лека е започнал да се възстановява, но пък пазарната цена на пъстървата остава да е значително по-ниска (средно с около 20 %) отколкото цената преди пандемията.

Г-н Енчо Иванов, ключов експерт „ВОМР“ в Звеното за управление на Националната Рибарска Мрежа се обърна към Местните инициативни рибарски групи с покана и те да споделят впечатления, как пандемията се е отразила върху сектора в рибарските райони, в които те оперират, като предложи МИРГ, обхваща морска територия, да сподели мнение за влиянието на пандемията върху сектора, развиващ дейност по крайбрежните райони.

Г-жа Златомира Карагеоргиева – Мострова, Изпълнителен директор на МИРГ „Несебър-Месемврия“ изрази мнение, че всичко, което е казано до момента, важи и за собствениците на риболовни кораби, рибарите и преработвателните предприятия на територията на община Несебър, която попада в обхвата на МИРГ. Тя обърна внимание на обстоятелството, че районът на МИРГ е туристически, като в него се намира най-големият туристически комплекс в България – к.к. Слънчев бряг, а хотелите и ресторантите са едни от основните потребители на риба и рибни продукти. Предвид обстоятелството, че през този туристически сезон преобладаващата част от хотелите и ресторантите не са работили заради пандемията, доставките към тях на риба и рибни продукти от рибарите, производителите и преработвателите драстично намаляват, което е и основният проблем пред сектора, предизвикан от пандемията. Беше направено заключение, че поради силно засегнатия туристически бранш, е пострадал силно и сектор „Рибарство“, тъй като на практика не е имало къде да реализират продукцията си.

Г-н Живко Талъков от МИРГ „Несебър-Месемврия“ допълни, че територията на МИРГ всяка година се посещава от много чуждестранни туристи, които са и най-големите консуматори на риба и рибни продукти. Поради това и предвид обстоятелството, че заради пандемията чуждестранните туристи през този туристически сезон не са посетили територията, спадът в консумацията на риба е значителен – над 50 % в сравнение с предишни години. Липсата на търсене на риба и рибни продукти (поради липсващите основни консуматори, посещаващи територията през туристическия сезон) е довело до значително намаление на цената на рибата. Ограничената стопанска дейност на всички икономически оператори на територията на МИРГ съответно е довело и до намаляване на приходите от местни данъци и такси, което от своя страна създава

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

предпоставки за последващи трудности в социално-икономическото развитие на територията.

Доц. д-р Теодор Дечев от Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ) обърна специално внимание на психологическия ефект от пандемията, чието влияние според него се потвърждава и от казаното до момента в дискусиите. Той сподели с аудиторията, че АИКБ е изготвила специален анализ в тази връзка, който е изпратен на г-жа Марияна Николова, заместник министър-председател по икономическата и демографската политика и министър на туризма. Той разясни, че става въпрос за усещането на хората за това, което се е случило и за функционирането на цялата икономика, не само за сектора на рибарството и аквакултурите. Доц. д-р Теодор Дечев поясни, че според изследванията и анализите, усещането на хората за последствията от пандемията наподобяват периода на „голямата депресия“ и затова всички според него „трябва да бъдем изключително внимателни и изобретателни при предлагането на някакви мерки“. Той разясни, че от 09.04. до 30.04.2020 г. Европейската фондация за подобряване условията на живот и труд (Eurofond) – Агенция към Европейската комисия, известна като Дъблинската фондация, провежда мащабно изследване, реализирано онлайн предвид пандемията, относно оценката на хората дали са запазили работното си място или са го загубили, и ако са го загубили дали е временно или постоянно. Доц. д-р Теодор Дечев сподели, че резултатите от проучването представляват тревожна новина за България, тъй като по всички показатели заедно (демографски показатели като мъже-жени, възрастови групи и др.) сред всички 28 изследвани държави в ЕС, вкл. Обединеното кралство, България е на 5-то място, като за първите 2 групи (от 18 г. до 34 г. и от 35 г. до 49 г. България) е абсолютен лидер. Той уточни, че измереното от Дъблинската фондация е повече от това, което статистиката е отчетела, а това означава, че усещането на хората е за по-голяма заплаха от загуба на работни места, отколкото в действителност е отчетено. Беше разяснено, че усещането на хората в България, че са загубили работата си (временно или постоянно) за периода, в който не са били на работните си места (независимо дали са работили дистанционно или дейността е била временно преустановена) към 30.04. е било сред лидерските позиции в ЕС. България заема 5-то място в класацията, като преди нас на челни позиции са Гърция и Кипър, които отчитат много високо количество временно загубени работни места вследствие на катастрофата в туризма. И докато в Гърция туристическият сезон обхваща периода от април до ноември, което означава, че те постепенно могат да започнат да се възстановяват, в България ситуацията с активния туристически сезон е друга, което увеличава усещането на българите за постоянна загуба на работни места. Доц. д-р Теодор Дечев подчерта, че всички идентифицирани в рамките на дискусиите проблеми и трудности, които изпитва секторът (затруднения в производството, спад в цените, трудности в пласмента), за съжаление се потвърждават и от тази малко по-абстрактна и многообразна картина за въздействието на пандемията, очертана от проучването на Дъблинската фондация. В тази връзка г-н Дечев обясни, че Асоциацията на

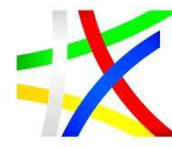
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

индустриалния капитал в България, в която членуват две от най-големите организации в сектор “Рибарство”, са на разположение да си сътрудничат с всички заинтересовани страни в търсенето на решения, вкл. нестандартни такива, за излизане от ситуацията. Той изрази съгласие с направените преди това изказвания, че както секторът на рибарството и аквакултурите, така и всички ние, се намираме в обстановка на изключителна несигурност, и поне до месец март следващата година едва ли можем да очакваме ситуацията с коронавируса да се подобри (с оглед очакваната втора вълна на вируса). Г-н Дечев обърна внимание и на това, което ни показва историята – „хората не искат да си спомнят, че от 1918 г. до 1920 г. е вилнял испанският грип, само че испанският грип много прилича на сегашния вирус – и тогава е имало възрастова група, която е била цел-таргет на група. Разликата е, че сега целта на вируса са по-възрастните хора, а тогава са били хората между 20 и 40 г. Тогава властите са се успокоявали, че причината за това се крие в обстоятелството, че хората се връщат от война и са много изтощени, но в крайна сметка испанският грип се превръща в едно от най-смъртоносните природни бедствия в историята“. Имайки предвид уроците от миналото, според г-н Дечев при планиране на дейността си, никой не следва да се заблуждава, че нещата са приключили и въздействието на пандемията ще бъде краткосрочно, а тъкмо напротив – трябва да се отчитат историческите данни и да се има предвид, че цялото това объркване във всички сфери на социално-икономическия живот ще продължи поне две години и половина. Той подчерта също, че усещането за несигурност сред хората неизбежно ще повлияе негативно и върху потребителското поведение. Затова неговото предложение е мерките да се разглеждат в по-дългосрочен хоризонт – поне една година занаяпред.

Г-жа Силвия Атанасова от ЗУ-НРМ обобщи основните изводи от последните изказвания, като изрази съгласие, че психологическите фактори следва да бъдат анализирани и отчетени при планирането на мерките в подкрепа на сектор “Рибарство” за справяне с последиците от пандемията предвид тяхното влияние върху потребителското поведение, което в комбинация с трудностите в сектор туризъм, хотелиерство и ресторантьорство, би могло в бъдеще да окаже продължително негативно влияние върху пазарното търсене и консумацията на риба и рибни продукти в страната.

Доц. д-р Теодор Дечев от Асоциация на индустриалния капитал в България допълни изказването на г-жа Атанасова, като обърна внимание на още един съществен фактор, който оказва и ще продължи да оказва влияние върху потребителското поведение, а именно: устойчивият спад на паричните трансфери от чужбина към България. Той поясни, че по официални статистически данни на Централната банка за 2020 г. паричните трансфери от чужбина към България са в размер на 90-100 млн. евро месечно, като за месец февруари 2020 г. те са 90 млн. евро, за месец март – 30 млн. евро, а за април - вече са 10 млн. евро, т.е. налице е деветкратно понижаване на паричните трансфери от чужбина. През месец май е налице леко повишение – до 15 млн. евро, но през месец юни отново се наблюдава спад до 13 млн. евро, което показва, че вече е налице устойчивост

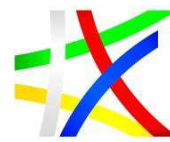
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

на намаляването на паричните трансфери от чужбина към България. Г-н Дечев обърна внимание, че размерите на средствата от парични трансфери от чужбина, са сравними с размерите на чуждестранните инвестиции в страната, и затова те не бива да бъдат пренебрегвани, т.к. тяхното намаляване гарантира свиване на потреблението, което се отразява пряко на бизнеса.

Г-н Енчо Иванов от ЗУ-НРМ разясни, че именно това е и целта на тази тематична работна група – от една страна да оцени влиянието на всички възможни фактори, а от друга – да потърси и с общи усилия да намери решения за справяне със ситуацията в дългосрочен план.

Г-жа Силвия Атанасова от ЗУ-НРМ допълни, че ситуацията с коронавируса е много динамична, и вероятно както икономическите оператори, така и обществото като цяло, ще трябва да се справя с нови предизвикателства в бъдеще, и затова идеята за тази работна група е да се търсят гъвкави и съобразени с динамиката на въздействието решения и предложения за конкретни мерки в подкрепа на сектор “Рибарство”.

В края на дискусиата бяха представени резултатите от анкетно проучване относно оценката на въздействието, направено сред участниците в годишната среща на Националната рибарска мрежа, проведена на 17.09.2020 г. Г-жа Силвия Атанасова уточни, че в годишната среща са участвали широк кръг заинтересовани страни от стопанския, нестопанския и публичния сектор, но в обобщените резултати са включени само данните от анкетите, попълнени от представители на сектор “Рибарство”. Представянето на обобщените резултати започна с общата оценка за въздействието на COVID-19 върху сектора, като според данните от анкетите 83 % от участниците споделят, че пандемията е оказала силно негативното въздействие върху упражняваната от тях дейност. Г-жа Атанасова обърна внимание, че резултатите от проучването до тук потвърждават казаното в рамките на проведената дискусия относно оценката на сектора за въздействието на пандемията. Презентацията с резултатите от проучването продължи с представяне на данните за въздействието на пандемията върху персонала и по-конкретно трудности с персонала – липса на персонал и съкращаване на работни места, като най-много участници в анкетното проучване са посочили, че въздействието върху персонала е силно - с оценка 4 (38 %) и средно - с оценка 3 (37 %). Г-жа Атанасова уточни, че използваната скала е от 1 до 5, като 1 е оценката за никакво въздействие, а 5 – за много силно въздействие. По отношение на категориите „Операции и процеси, вкл. производствени процеси в предприятията“ и „Верига на доставка“ разпределението е подобно, като отново преобладаващата част от анкетираните (над 60 %) са оценили негативното въздействие с оценка над средното - силно (38 %) и много силно (25 %). Двете категории се отличават с това, че при тях делът на оценените негативното въздействие като „много силно“ е значителен (около ¼). За категория „приходи от дейността“ резултатите от анкетата показват 82 % дял на участниците, които са дали

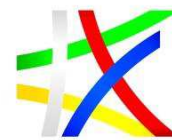
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

оценка „силно“ (70 %) и „много силно“ (12 %). Влиянието на пандемията е оценено и на база конкретни предварително дефинирани трудности/проблеми, като резултатите показват, че увеличаването на нелоялните търговски практики (дъмпинг на цените/нарастване дела на сивия сектор) е една от основните високо оценена категория. Г-жа Атанасова обърна внимание, че това е нещо ново, което не е дискутирано до момента, но се откроява като ясно изразен проблем от обобщените данни от проучването, който влияе негативно върху дейността на икономическите оператори в сектора. Друга голяма категория, която участниците са определили като такава със „средно“ до „голямо“ въздействие, е липсата на оборотен капитал и спада в търсенето на пазара. Категориите „нарастване на цените на суровините и материалите“ и „прекъсване веригата на доставка“ също са оценени като основни проблеми за бранша, породен от пандемията. По отношение на спада в търсенето на риба и рибни продукти въздействието е оценено като по-силно на международните пазари, отколкото на националния пазар, като при категория „въздействие върху националния пазар“ с наблюдават сравнително висок дял на участниците, които смятат, че въздействието върху търсенето на националния пазар е слабо. Според резултатите от анкетата пандемията все още не е оказала силно въздействие върху персонала и съкращаването на персонала, като въздействието по тази категория е оценено от повечето анкетираните като „средно“. На допълнително зададен въпрос в анкетата „Наложили ви се да съкратите персонал заради пандемията?“ половината от участниците са отговорили положително, а другата – отрицателно, което отново свидетелства, че по отношение на персонала негативното въздействие все още не чак толкова силно. Според г-жа Атанасова това показва, че усилията на всички заинтересовани страни, могат да се насочат към търсенето на инструменти и механизми за запазване на работните места, за да се избегнат по-сериозни проблеми със заетостта в бранша и загуба на работни места. Това се потвърждава и от получените обобщени резултати от анкетата за следващите 2 въпроса „Смятате ли, че мерки за насърчаване на заетостта в сектор „Рибарство и аквакултури“ и свързаните с него сектори биха допринесли за справяне с последиците от пандемията?“ и „Смятате ли, че насърчителни мерки за повишаване на квалификацията в сектор „Рибарство“ биха допринесли за справяне с последиците от пандемията?“, на който 67 % от анкетираните са отговорили положително. Г-жа Атанасова отбеляза, че при разпращането на покани за включване в състава на работната група, в Звеното за управление на НРМ са получени предложения и от центрове за професионални обучения, които също смятат, че работната сила в бранша има нужда от повишаване на квалификацията.

Преобладаващата част от анкетираните (над 2/3) са дали положителен отговор и на въпрос „Смятате ли, че национални, регионални и местни кампании за насърчаване консумацията на риба и рибни продукти, произведени в България, е подходяща мярка за преодоляване на последиците от COVID-19?“. Г-жа Атанасова отбеляза, че Звеното за управление на Националната Рибарска Мрежа ще се радва, ако бъдат получени конкретни предложения от участниците в работната група за това, как мрежата съвместно с Местните инициативни рибарски групи може да подпомогне на сектора за

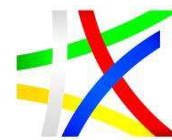
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

преодоляване на последиците от пандемията. Тя отбеляза, че проучването на европейските практики и инструменти за справяне с негативното въздействие на COVID-19 върху сектор “Рибарство”, което Звеното за управление на НРМ е направило, показва, че повечето държави-членки в ЕС концентрират усилията за насърчаване и подкрепа на местното производство. Затова тя изрази мнение, че общите усилия на участниците в НРМ трябва да бъдат в посока засилване на маркетинга и рекламата на местните рибари, производители и преработватели, защото ако състоянието на международните пазари се запази на това ниво или се влоши при следваща вълна на пандемията, най-малкото което може да се направи, за да се подкрепи сектора, е да се насърчи вътрешното потребление. На последния въпрос от анкетата „Смятате ли, че въвеждането на преференциално третиране на потреблението на риба и рибни продукти с ДДС, би оказало положително влияние за справяне с последиците от пандемията“ 83 % от анкетираните са отговорили положително, а 17 % са отговорили, че не могат да преценят. Г-жа Атанасова изрази мнение, че предвид очерталите се в рамките на проучването нарастване на сивия сектор и нелоялните търговски практики като резултат от пандемията, би могло да се обмисли дали една такава мярка би имала принос за „изсветляването“ на сектора или не.

В края на изложението г-жа Атанасова поясни, че резултатите от проучването не са представителни, а само дават насока за оценката на въздействието от страна на участниците в годишната среща, като разясни, че ЗУ-НРМ иска да разшири обхвата на участниците в проучването, за да може резултатите да бъдат по-представителни и да обхванат възможно най-голям брой представители на сектора. Затова на участниците в заседанието, които все още не са включени в проучването, бяха раздадени анкети, които при желание да попълнят.

Г-н Владислав Влаев от фирма „Тракия Виктори“ ЕООД взе думата, за да коментира получените оценки от анкетното проучване и конкретните предложения за мерки. Той обърна внимание на факта, че рибарският сектор в България не е така развит, както например в Гърция, Франция, Италия, Полша, където се произвеждат хиляди тонове аквакултури. Той даде пример с Полша, която според него е страна, подходяща за сравнение въпреки различния си мащаб, тъй като е сходна с България като историческо развитие. Г-н Влаев подчерта, че в Полша се произвеждат над 30 000 тона аквакултури годишно, като там има развити много видове аквакултури – не само пъстърва, а костур, сом, бяла риба и много други. Той даде пример и с Гърция, където само една от големите фирми произвежда около 30 000 тона риба годишно. След това той направи анализ на мерките, които държавите от ЕС дават стимулиране както на потреблението, така и на производството. Първият представен пример беше с Полша, където ДДС върху рибата и като цяло върху храните е 5 %, а само за морски дарове и хайвер – 23 %. Той уточни, че в случая с Полша става въпрос за диференциация на ДДС върху рибни продукти от първа необходимост и по-люксови такива. Следващият даден пример беше с Германия, където жизненият стандарт е един от най-високите в Европа и населението има достатъчно високи доходи, за да си позволи да консумира риба, и въпреки това ДДС върху рибата е

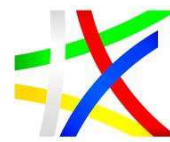
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

7 %. След това беше даден пример със съседната на България държава Румъния, където ДДС върху рибата е 9 % и 5 % за биопродукти, ако някой си сертифицира производството на аквакултури. В Италия и Франция ДДС върху рибата е 10 %, като във Франция има диференциация - стридите са с данъчна ставка 23 %, като беше подчертано, че това са данъчни ставки по цялата верига на доставка – от производството до търговията на едро и дребно. След това г-н Влаев допълни анализа си за Румъния, която е близка до нас страна, представяйки пример от преди 6-7 години, когато ДДС в Румъния е 24 % без да е налице диференциация за храни или в частност за риба и рибни продукти. Сивият сектор в Румъния през този период е огромен, което е било проблем и за българските производители. Често срещана практика в този период е румънските фирми да идват в България да купуват риба, като след като минат българската граница да изхвърлят фактурите и да не ги декларират като вътрешнообщностна доставка. Тази практика е създавала сериозни проблеми за българските производители. Но след като Румъния решава да започне поетапно намаление на ДДС върху рибата и рибните продукти – първоначално от 24 % на 12 %, а след това на 9 %, това дава огромно отражение върху дела на сивия сектор в Румъния. Г-н Влаев сподели, че си спомня една статистика от април месец 2014 г., когато ДДС е със старата ставка (24 %), а събираемостта в бюджета на Румъния е 4 млрд. румънски леи, а след като ДДС върху храните бива намалено през месец май 2014 г., противно на очакванията, че приходите в бюджета ще спаднат, те се увеличават с над 30 % до 5,5 млрд. леи, а през юни 2014 г. нарастват до 6,5 млрд. леи, т.е. за два месеца Румъния е реализирала над 50 % ръст. Според г-н Влаев примерът с Румъния е достатъчно показателен, защото румънците и българите са с близък манталитет по отношение не нерегламентираните търговски практики и поведението на икономическите агенти и според него мярката с намаляване на ДДС върху рибата и рибните продукти би могла да има подобен ефект и в България. Защото в Румъния тази мярка е дала пряк ефект и по отношение на бизнес средата в бранша и по отношение на събираемостта на приходите в бюджета, тъй като се е дало предимство на фирмите, работещи „на светло“ - лоялните производители и търговци, които плащат данъци, за сметка на нелоялните такива, които прилагат нерегламентирани практики и укриват данъци. Това е оказало пряко положително въздействие и върху фирмите в България, тъй като са се прекратили практиките да се унищожават фактури от страна на румънските купувачи и българските фирми вече не се налага да се чудят как да доказват, че действително са продали риба на румънски фирми. Според г-н Влаев една такава мярка би имала много благоприятно влияние и върху бюджета и върху сектор „Рибарство“, и не на последно тя би имала и социален ефект, защото намаляването на ДДС върху рибата би имало отношение и върху продажбите. Той обърна внимание, че е дискусивно дали и крайните търговци ще бъдат добросъвестни да приложат реално това облекчение, а не да се опитат да печелят за сметка на намаленото ДДС, за да може мярката да има реално отражение върху крайната продажна цена на рибата и рибните продукти. Въпреки това според г-н Влаев първите два аргумента – положителното влияние върху бизнес средата в бранша и върху бюджета са достатъчни, за да започне да се мисли и да се водят

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

дискусии по тази тема. Накрая г-н Влаев обясни, че рибовъдството е отрасъл, който не получава никакви субсидии за произведена продукция - за разлика от всички подотрасли на животновъдството, които получават директни субсидии, вкл. за фуража, който ползват, докато за рибните фуражи субсидии няма. Поради това дори най-големият завод за рибен фураж няма достатъчно производствен капацитет, и на производителите се налага да внасят фуражи от други държави, които са с около 10 % по-скъпи в сравнение с цените, които плащат например италианските, френските, полските и други фирми в ЕС, които имат големи заводи със собствено производство. Предвид тези комплексни трудности пред сектора, вкл. факта, че се купуват фуражи на значително по-високи цени, според г-н Влаев настройването на инструмента ДДС, би представлявал дългосрочна подкрепа за сектора, а не временна подкрепа със субсидии, защото в крайна сметка целта е фирмите да работят и да стават по-конкурентоспособни, а не само да получават субсидии, за да оцеляват.

Г-н Енчо Иванов от ЗУ-НРМ изрази мнение, че на база резултатите от тези дискусии биха могли да бъдат изпратени на вниманието на Министерство на финансите, защото примерът с Румъния действително е много показателен.

Г-н Стоян Котов, директор на дирекция „Морско дело и рибарство“, взе думата и изрази мнение, че ако браншът се консолидира върху това или друго предложение и бъдат направени общи заключения, то последващи инициативи за изпълнение на конкретните предложения биха били приложими и изпълними. За целта обаче ще е необходимо да се проведат по-широки обществени дискусии, защото обсъжданията само в рамките на това заседание на ТРГ не може да доведе промяна на ДДС. Въпреки това той сподели, че това е едно добро начало за обсъждане на различни идеи и предложения, и резултатите от направения брейнсторминг биха могли да послужат като основа за бъдещи действия.

Г-жа Силвия Атанасова от ЗУ-НРМ обърна внимание, че това е първото заседание на ТРГ и началото на дискусиите, като целта е този тип срещи да се провеждат в дългосрочен план и дискусиите да продължат. Според г-жа Атанасова, за да има реален резултат от работата на работната група, е нужно да се обърне внимание и от страна на институциите на всички относими предложения, направени в рамките на заседанията, защото някои от тях могат да бъдат подходящи – други не, но поставянето на дадена тема във фокуса на обсъждането само би могло да бъде от полза. Тя разясни, че обхвата на участниците в анкетното проучване ще бъде разширен, за да се осигури по-голяма представителност на извадката. Но въпреки че към момента извадката от проучването е малка, резултатите от него в голяма степен потвърждават обсъденото в рамките на първия панел на тематичната работна група.

Доц. д-р Теодор Дечев от Асоциация на индустриалния капитал в България коментира резултатите от проучването на НРМ и сподели до момента становища, като сподели че АИКБ работи активно по въпросите със сивата икономика и всяка година

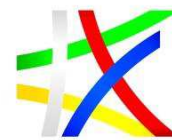
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

провежда изследване за нивата ѝ, но към момента не може да сподели актуални данни, тъй като индексите за тази година все още не са изчислени. Според г-н Дечев въпросът за намаляване на ДДС заслужава по-голямо внимание и отправянето на мотивирано предложение е задължително, защото една такава мярка със сигурност няма да навреди на сектор „Рибарство“. Освен това мотивираното предложение е първата стъпка за инициране на по-голям дебат по темата. Според него обаче предложението трябва да бъде за временна мярка, защото в България не се прилага диференцирано ДДС като постоянно мярка, а и подкрепата за ресторантьорския и туристическия бранш, вкл. чрез намаляване на ДДС, също е временна. Той наблегна на това, че предложението за намаляване на ДДС наистина трябва да бъде добре мотивирано, вкл. и чрез цитираните по време на дискусиата данни за постоянните ставки на ДДС върху рибата и ефектът от прилагането на мярката в други държавите-членки на ЕС. На трето място, г-н Дечев наблегна на това, че една такава мярка трябва да бъде предложена за поне едногодишен период. Той обаче подчерта, че никой не трябва да се заблуждава, че такава мярка автоматично ще доведе до намаляване на цените и повишаване на потреблението на риба и рибни продукти. Беше даден пример с туристическия бранш, където никой не си е правил илюзия, че с намаляването на ДДС ще се намалят и крайните продажни цени. Г-н Дечев разясни, че в туристическия бранш цените са останали същите, а разликата от намаляването на ДДС представлява финансова инжекция за бизнеса, която ако браншът е разумен, ще използва по начин, който ще му бъде от полза за бъдещото развитие.

След това ЗУ-НРМ направи кратка презентация на проучените от Звеното за управление на НРМ мерки за подпомагане на сектора в отговор на пандемия, предприети в Европа. Най-напред бяха представени мерките, реализирани до момента по линия на Европейския фонд за морско дело и рибарство, като обърна специално внимание на трите извънредни COVID-19 мерки, реализирани в България по линия на ПМДР 2014-2020. Г-жа Атанасова разясни, че от годишната среща на НРМ, проведена предходния ден, е станало ясно, че МЗХГ обсъжда до края на годината да бъде обявен допълнителен прием по трите извънредни COVID-19 мерки за подпомагане на сектора при справянето с последиците от пандемията. Презентацията продължи с представяне на подобни мерки по линия на ЕФМДР, реализирани в други държави-членки на ЕС: в Италия, Кипър и Румъния мерките са били насочени основно към подкрепа за производители на аквакултура. На следващо място бяха представени механизми за подкрепа на сектора чрез държавни помощи съгласно временната рамка на ЕК за държавни помощи: Германия – държавни помощи за рибари в крайбрежните рибарски територии, Испания – държавна помощ за сектор „Рибарство“ за закупуване на оборудване и материали за подобряване безопасността и условията на труда в предприятията, Финландия – национална програма за финансиране на сектор „Рибарство“, Хърватска – държавна помощ за сектор „Рибарство“, Румъния – грантове и гаранционни схеми. Г-жа Силвия Атанасова припомни, че по-рано в рамките на ТРГ е бил представен и един от продуктите на Българска банка за развитие за отпускане на кредити по гаранционна схема за

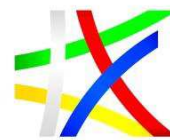
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

подпомагане на бизнеса за справяне с последиците от COVID-19. Тя изрази мнение, че темата за финансовите инструменти също е интересна и би могла да бъде обсъдена в рамките на ТРГ, като се обърна към представителите на МЗХГ с молба да разяснят дали и кога е предвидено да стартират финансовите инструменти по ПМДР 2014-2020 и дали има яснота кога ще приключи оценката на проектите по COVID-19 мерките.

Г-н Стоян Котов, директор на дирекция „Морско дело и рибарство“, МЗХГ, взе думата, като разясни, че УО на ПМДР 2014-2020 вече е изпратил предложение до ЕК за прилагане на финансови инструменти от ЕФМДР за текущия програмен период, като е заложен ресурс около 5 млн. евро европейско финансиране. Той разясни, че преди да бъде изпратено предложението е извършена актуализация на предварителната оценка за прилагане на финансовите инструменти по ПМДР 2014-2020 предвид текущата ситуация, като на база на оценката са идентифицирани няколко мерки, по които има най-голям интерес, а именно: производствени инвестиции в аквакултурата, нови устойчиви производители на аквакултура и инвестиции в преработка и маркетинг. Г-н Котов обясни, че финансовите инструменти ще се реализират чрез Фонд на фондовете, както е по всички оперативни програми, но към настоящия момент все още няма сключено споразумение между Фонд на фондовете и финансови посредници. Той разясни, че след одобрение от ЕК и извършване на избор на финансови посредници, проектите, които се изпълняват по ПМДР 2014-2020, ще могат да се възползват и от финансиране чрез финансовите инструменти по ЕФМДР. Беше обяснено още, че действието на финансовите инструменти ще продължи и след края на програмния период и периода за реализиране на проектите по програмата (2023 г.), като основните възможности по линия на финансовите инструменти ще бъдат насочени към улесняване възможностите за получаване на банкови гаранции за авансови плащания по проекти, по-ниски лихви по кредитите и др. Г-н Котов обърна внимание, че проекта на Регламент за следващия програмен период поставя фокуса върху финансовите инструменти, тъй като според оценката на ЕК безвъзмездната финансова помощ не е най-добрият инструмент за подобряване икономическите показатели на предприятията. Затова на първо място в новия Регламент е поставена помощта чрез финансовите инструменти.

По повод оценката и изпълнението на проектите по трите COVID-19 мерки от ПМДР 2014-2020 г-н Стоян Котов разясни, че оценката на проектните предложения би следвало да приключи в много кратки срокове – до седмица, като след това ще се разглеждат постъпилите възражения. Той уточни, че сесиите за прием на проекти, са разделени на две: проекти, подадени до 15-ти юли и след 15-ти юли, и съответно оценката на проектните предложения се извършва поетапно за всяка сесия, като за втората сесия броят на проектните предложения е малък и се очаква оценката по втората сесия да приключи бързо. Г-н Котов обърна внимание, че се изисква и техническо време за подписване на договорите, като УО на ПМДР 2014-2020 се е опитал да изпревари събитията и да съгласува вътрешно всички договори предварително. Беше обяснено, че са постъпили и възражения, които процедурно се разглеждат и също оказват влияние

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

върху сроковете за приключване на оценката и сключване на договори. Г-н Котов обясни, че очакванията са до края на месец септември да са сключени по-голямата част от договорите и да са подадени исканията за плащане. Той обърна внимание и на сроковете в договора, като разясни, че бенефициентите имат 10-дневен срок след сключване на договор за подаване на искане за плащане.

След направените коментари, заседанието продължи с презентация на други идентифицирани от ЗУ-НРМ инструменти в подкрепа на сектор „Рибарство“ за справяне с негативното въздействие от COVID-19. Първият представен инструмент беше насочен към намаляване на административната тежест, като беше припомнено предложение, отправено по време на дискусиата в рамките на втората годишна среща на НРМ – намаляване броя на документите, които се подават както в процеса на кандидатстване, така и при изпълнение на проектите, намаляване на административната тежест при лицензионен и разрешителни режими. Беше даден за пример добра практика, реализирана в Швеция, където в отговор на пандемията шведското законодателство е било адаптирано с цел оптимизиране и улесняване на разрешителните процедури за производство на аквакултури.

Другите идентифицирани добри практики, идентифицирани от ЗУ-НРМ, представени по време на заседанието, са както следва:

- Насърчаване на късите вериги на доставка и директните продажби, като бяха дадени следните примери:
 - Англия: Създаване на нови организации като асоциацията Call4Fish -създадена в отговор на пандемията – съдържа база данни с представяне на местните производители и преработватели на риба, извършва промотиране на местните производители;
 - Латвия: Национален онлайн каталог на производители и преработватели и промотирането им с цел повишаване на вътрешното потребление;
 - Франция (чрез МИРГ): маркетинг и рекламни кампании в електронни/печатни медии на производители и преработватели;
- Инструменти за подкрепа по веригата на доставка – добри практики, реализирани в Англия:
 - Изграждане на национален бранд за подкрепа на местните рибари и производители, вкл. онлайн
 - Разпространение на рекламни банери и плакати с обща визия, насърчаващи местното потребление и допринасящи за скъсяване на връзката между продавач и купувач;
 - Промоционални кампании на НРМ и МИРГ в социалните мрежи в подкрепа на местните рибари и производители
- Дейности за промотиране на ползите от консумацията на риба и рибни продукти и стимулиране на търсенето и потреблението за вътрешния пазар – примери:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

Швеция: Шведският съвет по земеделие и националната селска мрежа – кампания за изкупуване на риба и рибни продукти от местни производители от общини, училища и обществени кухни.

България: МИРГ НЕСЕБЪР МЕСЕМВРИЯ - „ЧЕРНОМОРСКИ ФЕСТИВАЛ ОБЗОР 2020“

- Демонстрационно приготвяне на традиционна рибна чорба с участието на ИВАН ЗВЕЗДЕВ;
- Кулинарна изложба с дегустация „Черноморска кухня от Обзор“
- Дейности за промотиране на ползите от консумацията на риба и рибни продукти и стимулиране на търсенето и потреблението за вътрешния пазар.

След представянето на добрите практики и примери, които биха могли да послужат като идеи за реализиране и в България, заседанието продължи със споделяне на опита на МИРГ „Несебър-Месемврия“ във връзка с проведения Черноморски фестивал в Несебър.

Г-жа Златомира Карагеоргиева – Мострова, Изпълнителен директор на МИРГ „Несебър-Месемврия“, обясни, че тази година екипа на МИРГ е взел решение да предприемат друга стратегия за популяризиране на стратегията за ВОМР, различна от отпечатването на брошури, дипляни и рекламни материали, защото опитът им показва, че тази мярка не е достатъчно ефективна и брошурите се застояват дълго време в офиса на МИРГ. Затова екипът на МИРГ е решил да организира черноморски фестивал, като бюджетът е бил неголям – около 10 000 лв. Поканили са известен готвач, който да представи традиционното за рибарския район приготвяне на рибни ястия с местни видове риба, предоставени от рибарите в Обзор. В рамките на фестивала са организирани и няколко изложби, представена е Стратегията за ВОМР на МИРГ и отворената към момента мярка за кандидатстване с проекти към Стратегията, насочена към преработватели. По време на фестивала е представена традиционната кухня на Обзор и селата, както и местни фолклорни състави. Фестивалът е бил посетен от около 5000 човека.

Г-жа Силвия Атанасова, ЗУ-НРМ, изрази мнение, че такъв тип дейности биха били много подходящи и могат да се реализират и на други места в страната, тъй като бюджетът на този фестивал е сравнително неголям, а в същото време ефектът от него е голям в няколко направления – от една страна популяризиране на консумацията на риба и рибни продукти, а от друга - възможностите за кандидатстване с проекти към Стратегията за ВОМР на МИРГ.

Г-н Стоян Котов, директор на дирекция „Морско дело и рибарство“, МЗХГ, изрази подкрепата си за подобен род събития и промоционални кампании, тъй като ефектът тях наистина е голям и затова УО на ПМДР 2014-2020 насърчава реализирането на подобни инициативи на територията на всички МИРГ. Той разясни още, че до дни ще стартира и

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

голям пилотен проект на Министерство на земеделието, храните и горите за организиране на рибни пазари на национално ниво. Г-н Котов обясни, че при подобни кампании фокусът върху рибата е голям и адресира един от основните проблеми, с които се сблъсква секторът, а именно: непознаването на местната продукция и местните видове риба. Затова подобни рибни пазари и фестивали осигуряват и възможност за производителите да представят продукцията си на широката аудитория. Реализирането на този проект ще продължи до края на месец декември, като пикът на кампанията ще бъде около Никулден. Той препоръча на всички участници в заседанието на ТРГ да следят страницата на МЗХГ за актуална информация за кампанията. В рамките на дискусиите участниците повдигнаха и въпроса за етикетването и ясното означаване, че продукцията е произведена в България.

Г-н Стоян Котов, директор на дирекция „Морско дело и рибарство“, МЗХГ, разясни че съгласно Регламента за общата организация на пазарите има ясни изисквания за информацията, която трябва да бъде поставена върху етикета на всеки продукт – за аквакултурите – наименование на рибата, вкл. на латински, способа на производство, както и региона за производство, като в Регламента се съдържат и задължителни изисквания по отношение на улова – местно наименование, латинско наименование, произход и зона, в която е извършен риболовът. Г-н Котов разясни още, че по отношение на защитените географски указания на организации на производители, ПМДР 2014-2020 предлага възможности за финансиране на подобни проекти. По програмата вече са обявени 2 приема, насочени към подкрепа за организации на производители, но интересът е бил много нисък. От представената информация стана ясно, че в България има признати само една организация на производители и само една междубраншова организация. Г-н Котов изрази становище, че етикетването и проследяването на етикетването наистина е ключов аспект, на който трябва да се наблегне.

Г-н Енчо Иванов от ЗУ-НРМ сподели добри практики от трансгранични проекти, които могат да се реализират и в България за създаване на регионални марки, като предложи да се обсъди идеята за създаване на регионална марка за район, обхваща териториите на няколко МИРГ.

Г-н Живко Талъков от МИРГ „Несебър-Месемврия“ сподели, че такава мярка вече е обсъждана между МИРГ и се проучват възможностите за реализирането ѝ, като подчерта че някои МИРГ имат вече подобен опит със създаване на местни мерки.

След изказванията беше дадена възможност за допълнителни становища и предложения по темата на ТРГ:

Г-н Цветелин Велев от фирма „Рибена“ ООД взе думата като изрази пълната си подкрепа за всички направени предложения, като обърна особено внимание на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

предложението за намаляване на ДДС върху рибата. Според него тази мярка би била много навременна и ако браншът се обедини около такова предложение, това ще е огромен принос от работата на ТРГ за подпомагане на сектора. Той подчерта още веднъж, че всички държави около България вече са намалили ДДС върху рибата. Основен мотив за подкрепа на предложението беше, че рибата е най-полезната храна и затова трябва да се стимулират както производителите, така и потребителите. Г-н Велев обърна внимание и на факта, че в Япония се консумира около 110 кг риба на глава от населението, а в България са под 10 кг. А дълголетие на хората зависи от полезните вещества, които съдържа рибата. Освен това той обърна внимание и на въпроса, свързан със субсидирането на сектора и че не разбира защо животновъдството се стимулира, а рибовъдството - не. Той обясни, че субсидии в сектора има както в ЕС, така и извън него – например в Турция се субсидира зарибителният материал, фуражът и износьт на риба. Друго предложение, което г-н Велев направи, беше свързано със стимулиране късите вериги на доставка – създаване на пунктове за първа продажба на риба във всяко населено място в страната, вкл. законодателни промени. Според него общините биха могли да реализират такива мерки, особено в малките градове за стимулиране и улесняване продажбата на прясна риба.

В края на тази част от заседанието **екипът на ЗУ-НРМ** обобщил направени предложения, като акцентира върху това, че всички участници са обединени от общото мнение, че усилията трябва да се концентрират в повишаване на местната консумация, вкл. популяризиране полезността на рибата и качествата на българското производство.

След направена кратка почивка заседанието продължи със следващите точки от дневния ред.

Г-жа Марияна Калчева, Рея Фиш ООД взе думата във връзка с първата част на дискусиите, като подкрепи предложението за ускоряване процеса на изплащане на помощта по COVID-19 мерките и внасяне на повече яснота сред бенефициентите относно сроковете и процеса на изплащане на помощта.

Г-н Борислав Фикинчев, дирекция “Рибарство и аквакултури”, ДФ „Земеделие“ - РА информира участниците, че обработката на исканията за плащане се случва в рамките на 15 дни, като след одобрение на плащането има технологично време за извършване на преводите към бенефициентите. Той разясни, че в преди плащане се извършват и справки в НАП за липса на задължения, като при обективни причини – например наличие на задължения, плащането може да се забави.

След това заседанието продължи с обсъждане на мерки и инициативи на МИРГ и Националната Рибарска Мрежа за преодоляване на последиците от COVID-19 в рибарските райони.

Г-н Енчо Иванов от ЗУ-НРМ представи инициативата на НРМ за реализирането на кампанията „Аз подкрепям местните рибари“, която включва разпространение на постери в цялата страна за стимулиране потребителите да избират българска риба и

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

рибни продукти. ЗУ-НРМ предложи да бъде обсъдена визията на постерите и прикани МИРГ да подкрепят кампанията и да се включат активно в нея.

Представителите на МИРГ, участващи в заседанието, изразиха пълната си подкрепа за кампанията и готовност да се включат активно разпространението на постерите на популярни обществена места на територията на МИРГ и търговски обекти, предлагащи българска риба.

Г-жа Златомира Карагеоргиева – Мострова, Изпълнителен директор на МИРГ „Несебър-Месемврия“ сподели мнение, че визията на постерите е добра и няма нужда от промени. Тя предложи също да се подготвят видеопродукции за представяне на местни рибари и производители и да се ползват едни и същи послания, както в аудио, така и във видео продуктите за популяризиране на местна риба.

Представителите на МИРГ и ЗУ-НРМ се обединиха и около идеята за реализиране на съвместни видеопродукции и рекламни кампании в социалните мрежи, като първата набелязана стъпка за това, беше да се създаде база-данни с желаещи да се включат в една такава маркетингова кампания.

Г-жа Мария Кичева, МИРГ „Самоков“ направи предложение в тези кампании да се включат и интересни рецепти за приготвяне на рибни ястия, защото според нея един от основните проблеми, на които се дължи ниската консумация на риба у нас, е че в България няма традиции и голяма част от хората не знаят как да си приготвят вкусно рибно ястие.

В рамките на този панел бяха обсъдени и **възможностите за сътрудничество с търговските вериги за популяризиране на българското производство на риба и рибни продукти.** Участниците в дискусиата изразиха мнение, че това е една много добра инициатива, която обаче може да се реализира само с подкрепата на Министерство на земеделието, храните и горите, защото търговските вериги трябва да бъдат подтикнати и насърчени да стимулират продажбите на българска риба.

Г-н Андон Начев, „Буковец-Твърдица“ АД, взе думата в подкрепа на направените предложения. Той разясни, че представлява пъстървовото стопанство „Козарево“, което е стопанство, специализирано в производството на зарибителен материал от пъстърва. Г-н Начев сподели, че всички проблеми, които са били дискутирани до момента, са валидни и за рибовъдно стопанство „Козарево“, въпреки че мащабите не са толкова големи. Той изрази подкрепата си за всички направени предложения във връзка с промотирането на риба и рибни продукти, но подчерта, че подкрепата за българското производство трябва да се разглежда като едно цяло. Г-н Начев отбеляза също, че подпомагането на сектора трябва да се разглежда комплексно и не трябва да се пропуска въпроса с управлението на водите. Той изрази подкрепата си за направените предложения от г-н Влаев и г-н Дечев, като подчерта че предложението за намаляване на ДДС, е достатъчно добре аргументирано със сравнителни данни за ДДС върху рибата в други държави-членки на ЕС, където това е механизъм за подкрепа на местното

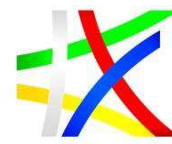
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

производство. Г-н Начев се съгласи с направеното от г-н Дечев сравнение между пандемията COVID-19 и голямата депресия. Той обърна внимание на рисковете, които съществуват от това, пандемията COVID-19 да постави сектор „Рибарство“ в международна изолация, защото българските производители трудно могат да излязат на други съседни пазари освен на румънския пазар, където секторът се развива добре. И ако в Румъния секторът се развива със същите темпове, в бъдеще българските производители може да изгубят и този пазар. Затова според г-н Начев предложението за намаляване на ДДС следва да бъде направено като мярка за стимулиране на българското производство и българските храни като цяло. Накрая г-н Начев обърна внимание на обстоятелството, че и преди е участвал в подобни дискусии, но винаги се стига да формулиране на различни искания и трудности при консолидирането на бранша. Според него в подобни инициативи трябва да се включат и браншовите организации, защото в конкретния случай с тази тематична работна група се наблюдава енергия от млади хора, която трябва да се използва от всички заинтересовани страни във всички сектори, дори не само в сектор „Рибарство“.

Г-н Енчо Иванов от ЗУ-НРМ предложи да се обсъди и вариант за въвеждане на обратно начисляване на ДДС, както е при зърнопроизводителите.

Г-н Андон Начев, Буковец Твърдица АД даде пример със САЩ, където процедурата по-възстановяване на ДДС е много опростена и намери идеята за обратно начисляване на ДДС също за добро предложение.

Г-жа Марияна Калчева, Рея Фиш ООД, обърна внимание, че секторът не е много голям и достатъчно значим, и затова подобни предложения се реализират трудно.

Г-жа Златомира Карагеоргиева – Мострова, Изпълнителен директор на МИРГ „Несебър-Месемврия“ сподели мнение, че ако всички заинтересовани страни обединят усилия и са активната страна, дори да се налага да правят невъзможното, то тогава според нея всяка инициатива би имала успех.

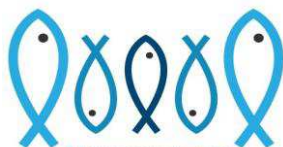
Г-жа Марияна Калчева, Рея Фиш ООД, сподели че представителите на бранша имат различни проблеми – по-малките икономически оператори имат едни проблеми, а по-големите – други. Тя направи предложение, Националната Рибарска Мрежа да анализира всички отправени предложения и да се фокусира върху няколко от тях около които има най-голям консенсус, след това да оцени и анализира по-задълбочено и да изпрати до отговорните администрации. Това би могло да се реализира и чрез сътрудничеството с Местните инициативни рибарски групи, защото хората на местно ниво са по-апатични и трябва да бъдат активирани за участие в такива обществени обсъждания.

Г-жа Силвия Атанасова, ЗУ-НРМ, изрази съгласие, че активността на бранша наистина е от решаващо значение и в действителност трябва да се работи повече с местните общности, за да бъдат чути различни мнения по направените предложения. Тя обясни, че предложенията ще бъдат обобщени от ЗУ-НРМ и изпратени за обсъждане до представителите на бранша и всички заинтересовани страни.

В края на срещата беше обсъден начина на работа на ТРГ заанапред, като беше предложено следващото заседание да се проведе онлайн, за да се провери дали това е

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Национална
Рибарска Мрежа

МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

успешен формат, и да се даде време на по-широк кръг заинтересовани страни да изразят мнения и становища.

Г-н Енчо Иванов благодари на всички участници в първото заседание на тематичната работна група и пожела успех на всички инициативи в подкрепа на сектор „Рибарство“.